

Statsbudsjett 2021: om selvmordsforebygging

Onsdag 7. oktober 2020 la regjeringen frem sitt forslag til statsbudsjett for 2021. For LEVE var det spesielt interessant å se hvor mye midler som direkte knyttet til ny nasjonal handlingsplan for forebygging av selvmord, som ble lansert 10. september 2020. Våre forventninger var klart høyere enn de foreslåtte 20 millioner kroner, samt en bredere spredning på prioriterte tiltak. Samtidig må handlingsplan og selvmordsforebygging ses i en større sammenheng, med øvrige bevilgninger innen psykisk helse, primærhelsetjenesten og på tvers av samfunnssektorer for tidlig og bred forebygging. Spesielt positivt er det med 170 millioner kroner til Opptrappingsplanen for barn og unges psykiske helse.

Gitt regjeringens tydelige signaler om kraftinnsats på selvmordfeltet som følger handlingsplanen og den nylig vedtatte nullvisjon for selvmord for hele samfunnet, burde statsbudsjettet for 2021 vist et tydeligere avtrykk for oppstart av handlingsplanen. Tildelingen som er foreslått er imidlertid til viktige starttiltak for langsiktig forebyggingsarbeid, slik som pilot for systematisk arbeidsmetode for kartlegging av alle selvmord i Norge, både innenfor og utenfor helsetjenestene. Målet er informasjonsinnsamling av omstendigheter rundt alle selvmord, for analyse og mer treffsikre forebyggingstiltak. Etterlatte ved selvmord vil være av stor verdi som informasjonskilde i et slikt arbeid. LEVE ønsker å delta i denne piloten for å sørge for at det etableres en god og ivaretagende fremgangsmåte i møte med de etterlatte.

Umiddelbar og varig oppfølging av etterlatte ved selvmord er et hovedmål i handlingsplanen, mens tiltakene foreløpig er få. Ett av dem er vurdering av utforming av standardisert oppfølgingsløp for etterlatte etter selvmord. Dette bør ikke bare vurderes, men midler bør bevilges for igangsetting i 2021. I dag er det tilfeldig hvor god hjelp man får etter et selvmord, og selvmordsetterlatte er i seg selv en risikogruppe for nye selvmord. Målet må være et standardisert og kvalitetssikret oppfølgingsløp så snart som mulig, som gir like god hjelp og støtte uavhengig av hvor i landet du bor når et selvmord skjer.

Fortsatt styrket bevilgning til hjelpetelefonene Kirkens SOS og Mental Helse i 2021 er på plass i budsjettet, sammen med opprettholdelse av døgnåpen telefontjeneste og chattetjeneste ved Alarmtelefonen for barn og unge. Det er bra. Det viktigste i pågående utvikling av pakkeforløp for psykisk helse og rus må være å sørge for redusert ventetid, komme raskt inn i hjelpe- og behandlingstilbud og fokus på kontinuitet, frigjøring av kapasitet til varig oppfølging med god relasjonell kompetanse hos behandlere. Regjeringens fokus på lavterskeltilbudet Rask psykisk helsehjelp har betydning i arbeidet for rask og tilgjengelig hjelp. Det har også økt tilskuddsordning for frivillige organisasjoner for forebygging av ensomhet, utvikling av digitale og tilgjengelige hjelpetiltak for barn og unge slik som en digital helsestasjon, samt styrking av FACT ung, helsestasjoner/skolehelsetjenesten, fastlege- og allmennlegetjenesten og barnevernstjenesten.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til forskning og utvikling (FoU) i 2021. I handlingsplan for forebygging av selvmord opplyses at forskning på selvmord pr i dag utgjør en liten del samlet forsknings- og ressursinnsats på psykisk helse. LEVE forventer at forskning på selvmord knyttet til psykiske lidelser og på selvmord i et folkehelse- og samfunnsperspektiv, vil prioriteres i potten for økt forskningsbevilgning, slik at ulike kompetanse- og utdanningsløp vil gjenspeile mer kunnskap i årene fremover.